

Nr 28.

Godkänd av första kammaren den 17 februari 1926.
Godkänd av andra kammaren den 17 februari 1926.

Riksdagens skrivelse till Konungen i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar om anslag för kapitalökning å statens under kommunikationsdepartementet hörande utlåningsfonder.

(Statsutskottets utlåtande nr 15.)

Till Konungen.

1:o) Uti den till riksdagen den 7 januari 1926 avlåtna propositionen angående statsverkets tillstånd och behov under budgetåret 1926—1927 har Eders Kungl. Maj:t beträffande statens utlåningsfonder, under åberopande av det vid propositionen under rubrik »Utgifter för kapitalökning, bil. 1» fogade statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för nämnda dag, föreslagit riksdagen (punkt 29) besluta, att de avsättningar till allmänna järnväglånefonden, som enligt riksdagens beslut skulle ske under budgetåren 1926—1929, i stället skola äga rum under budgetåren 1927—1930.

Riksdagen anser sig under denna punkt böra något beröra de av chefen för finansdepartementet inledningsvis framlagda synpunkterna beträffande finansieringen av statens lånefonder (Utgifter för kapitalökning sid. 8—11).

Av det kapital, tillhoppa 266.5 miljoner kronor, som under budgetåret 1924—1925 disponerats för vissa i en uppgjord sammanställning angivna fonder, skulle, enligt vad sammanställningen utvisar, ett belopp av 73.8 miljoner kronor få anses oförräntat på grund av förefintlig skillnad mellan å ena sidan gällande upplåningsränta (cirka 5 procent) och å andra sidan tillämpade lägre räntesatser vid utlämnandet av lån från fonden. I sistnämnda belopp ingå, bland annat, av det av egnahemslånefonden disponerade, till i runt tal 120 miljoner kronor uppgående kapitalet, cirka 40 miljoner kronor, av allmänna järnväglånefondens kapital å 55.8 miljoner kronor 2.4 miljoner kronor samt av bibanelånefondens kapital å 7.6 miljoner kronor 2.5 miljoner kronor. Härtill kommer emellertid det kapital, som nedlagts i vissa fonder, från vilka utlämnade lån löpa räntefritt, sam-

manlagt cirka 10 miljoner kronor. Det totala oförräntade beloppet uppgick alltså till i runt tal 83 miljoner kronor.

I likhet med departementschefen finner riksdagen det önskligt, att en snabbare avbetalning av nämnda del av det i utlåningsfonderna nedlagda lånekapitalet kan äga rum. Till det förslag i sådan riktning, som förelagts årets riksdag, får riksdagen tillfälle att återkomma i annat sammanhang.

I avseende å sättet för tillförandet av nytt kapital till lånefonderna bör likvisst erinras, hurusom under de senaste åren, till undvikande av fortsatta förräntningsunderskott, lånemedel anlåtats allenast i den mån avkastning å upplånta medel beräknats kunna erhållas, medan återstoden utgått av skattemedel och därmed jämförliga statsinkomster.

Enligt vad av departementschefen omnämnts, hava vissa smärre kapitalförluster uppstått för en del utlåningsfonder. Det synes riksdagen önskvärdt, att i sammanhang med de övriga åtgärder, som vidtagits för vinnande av klarhet rörande de olika utlåningsfondernas allmänna ställning och förräntningsmöjligheter, en utredning kommer till stånd i fråga om storleken av dessa förluster samt om och i vad mån ersättning för de avskrivningar i vederbörande fonders räkenskaper, som på grund härav må hava gjorts, bör genom anslag å riksstaten beredas.

Vad därefter särskilt angår allmänna järnväglånefonden, vill riksdagen erinra om de svårigheter, som visat sig föreligga för ett flertal med lån från fonden understödda järnvägsföretag att fullgöra dem ävilande amorteringar och räntebetalningar. För nästkommande budgetår är visserligen icke något nytt anslag för kapitalökning till fonden äskat. Enligt vad som i propositionen upplyses, föreligga emellertid framställningar om lån från fonden till icke mindre än 10 nya företag, för vilka samtliga, med undantag av ett, koncession redan är beviljad. I anledning av de ytterligare påfrestningar å järnväglånefonden, som sålunda synas vara att vänta, föranlåtes riksdagen erinra om 1925 års riksdags vid behandling av frågan om fortsatt anslag till bibanelånefonden gjorda uttalande om vikten av att framgå med varsamhet, då det gäller statens medverkan till nya järnvägsanläggningar. Dessa synpunkter torde böra vara vägledande även vid prövningen av framdeles uppkommande frågor om lån från allmänna järnväglånefonden.

Under åberopande härav och då riksdagen icke funnit anledning till erinran mot Eders Kungl. Maj:ts nu under denna punkt framställda förslag om uppskov med avsättningarna till järnväglånefonden, får riksdagen anmäla, att riksdagen beslutat, att de avsättningar till *allmänna järnväglånefonden*, som enligt riksdagens beslut skulle ske under budgetåren 1926—1929, i stället skola äga rum under budgetåren 1927—1930.

2:o) Eders Kungl. Maj:t har (punkt 30) föreslagit riksdagen, att Eders Kungl. Maj:t må jämväl för tiden efter 1925 års utgång förfoga över

samtliga av riksdagen anvisade medel för avsättning till fonden för att underlätta åstadkommandet av bibanor i vissa delar av riket.

Med bifall till Eders Kungl. Maj:ts förevarande förslag har riksdagen medgivit, att Eders Kungl. Maj:t må jämväl för tiden efter 1925 års utgång förfoga över samtliga av riksdagen anvisade medel för avsättning till *fonden för att underlätta åstadkommandet av bibanor i vissa delar av riket.*

3:o) Eders Kungl. Maj:t har (punkt 31) föreslagit riksdagen att såsom kapitalökning för vattenkraftslånefonden för budgetåret 1926—1927 anvisa ett reservationsanslag av 500,000 kronor.

Riksdagen har ansett sig böra som kapitalökning för vattenkraftslånefonden för nästkommande budgetår anvisa det av Eders Kungl. Maj:t äskade beloppet 500,000 kronor.

Då riksdagen ej heller funnit anledning till erinran mot Eders Kungl. Maj:ts förslag, att täckning för hela det såsom kapitalökningsanslag anvisade beloppet skall beträffande denna fond — från vilken utlämnade lån löpa med en räntesats av 5 procent — utgå av lånemedel, får riksdagen anmäla, att riksdagen såsom kapitalökning för *vattenkraftslånefonden* för budgetåret 1926—1927 anvisat ett reservationsanslag av 500,000 kronor, att utgå av lånemedel.

4:o) Eders Kungl. Maj:t har (punkt 32) föreslagit riksdagen att såsom kapitalökning för luftfartslånefonden för budgetåret 1926—1927 anvisa ett reservationsanslag av 600,000 kronor.

Beträffande detta förslag kommer riksdagen att framdeles under riksdagen anmäla sitt beslut.

Stockholm den 17 februari 1926.

Med undersåtlig vördnad.
